

Pastoraal Diaconaal Centrum de Herberg
Stichting De Pietersberg
Visie- en identiteitsdocument “Bewogen beweging”

1. Inleiding

Waarom deze notitie? Immers: De Herberg bestaat al sinds 1993. Het werd, na een lange tijd van voorbereiding, opgezet vanuit de IZB. Als *Missionair* Diaconaal Centrum fungeerde het 16 jaar lang als één van de werktakken daarvan. Sinds 2009 is het centrum verzelfstandigd en ging het verder als *Pastoraal* Diaconaal Centrum.

Vanuit het bestuur werd de behoefte gevoeld om de uitgangspunten, visie en werkwijze bij het pastoraat eens te beschrijven. In de eerste plaats ten behoeve van de kerken omdat we onszelf primair zien als een ‘diaconale arm’, ja zelfs als het verlengstuk van de plaatselijke gemeenten. In de tweede plaats ook ten behoeve van psychosociale- en therapeutische hulpverleningsinstellingen en allerlei zorg- en dienstverleners die naar ons verwijzen of waarnaar wijzelf verwijzen. Al valt de Herberg in zekere zin te zien als een toevluchtsplek in de luwte, we willen nadrukkelijk niet op een eilandje opereren, maar middenin kerk en samenleving staan.

De titel: *Bewogen Beweging* slaat allereerst op de beweging, die God maakte door ons mensen te scheppen. Later nog eens nadrukkelijk en opnieuw door in Jezus Christus als mens naar ons toe te komen. Daarnaast wil de titel duidelijk maken dat God ons in beweging zet; en dat wijzelf in beweging willen komen door om te zien naar onze medemens. Ook in beweging blijven door onszelf niet als een star, statisch instituut te presenteren, met algemene antwoorden op de problematiek van mensen. We willen méé bewegen met onze gasten. Hoe verschillend die ook kunnen zijn. En we hopen dat onze gasten ook in beweging komen, letterlijk (door bv te fietsen en wandelen), maar ook in geestelijke zin, door bv. op zoek te gaan. En daarin willen we ook aandacht geven aan de omgeving waar ze thuishoren: hun families, hun kerkelijke gemeenten etc.

2. Een gastvrij huis

De Herberg ziet zichzelf vooral als een ‘Huis (geen instelling!) van Herbergzaamheid’. Vanuit de gedachte dat de christelijke gemeente als opdracht heeft daarvoor te zorgen: herbergzaamheid bieden (Hebr.13:2). Het is een beetje een ouderwets woord, maar traditioneel ging het bij een herberg altijd om een tijdelijk onderkomen voor mensen die onderweg zijn.

De Herberg ziet mensen als pelgrims, als reizigers op de levensweg. Zo vat de Herberg haar taak ook op: als het bieden van een plek, een tijdelijk thuis, aan mensen die onderweg zijn; waarin mensen zich aanvaard mogen weten, thuis mogen komen en zich ook thuis mogen voelen. Mensen die grofweg te verdelen zijn in twee categorieën:

- Gasten bij wie de verhouding tussen draagkracht en draaglast (ernstig) verstoord is. Dat kan om allerlei redenen: vanwege geleden verliezen (overlijden, gezondheid, geen werk meer), psychische stoornissen, relatieproblemen etc. Bij hen is sprake van ernstige gebrokenheid. We willen graag een bijdrage leveren aan een begin van een herstel daarvan (in een programma met groepsgenoten van 3-6 weken).
- Gasten die niet zijn vastgelopen, maar zich wel willen bezinnen op levens- en geloofsvragen. Wij zien dat als een preventieve taak. We willen mensen de gelegenheid bieden door middel van een midweekretraite (5 dagen) zich vooral individueel bezig te houden met bezinning en verdieping op het gaan van hun levensweg.

De Herberg wil als pastoraal- en diaconaal centrum fungeren voor beide groepen; met voor de eerste het accent op de functie van herstellingsoord- en voor de tweede het accent op een bezinningsoord.

Voor beide groepen gasten geldt dat wij ons, in het willen bieden van een thuis, geïnspireerd weten door de gelijkenis van de wachtende vader uit Lucas 15. Jezus schetst in deze gelijkenis God als een vader, die ernaar uitkijkt dat zijn kinderen thuis komen.

*Als hij nog ver weg is ziet zijn vader hem
En alles in hem beweegt: hij snelt toe, valt hem om de hals
En kust hem.*

Lc. 15:20

Een beweging vanuit bewogenheid! We geloven dat God met ongeduld uitkijkt naar Zijn kwijtgeraakte ('verloren') zonen en dochters. Of ze nu thuis gebleven zijn of 'de wereld' introkken. Hij wil dat ze thuishomen! Centraal in het verhaal dat Jezus vertelde, staat de grenzeloze aanvaarding door God. Hij wordt getekend als iemand die verloren zonen en dochters in de armen wil sluiten. Die uit is op verzoening en op een feestelijk onthaal! Vanuit die ervaring - en overtuiging - leven wijzelf, leeft de gemeenschap van Herbergmedewerkers. In alle diversiteit weten wij onszelf aanvaard en willen we anderen uitnodigen om aan diezelfde gemeenschap van dat huis van God deel te nemen. Dat maakt het leven niet gemakkelijker. Het lost problemen meestal niet op. Ondanks de verzoening met God blijft veel lijden en gebrokenheid.

Daarom, zodra iemand ons huis binnen komt, proberen we niet zozeer een boodschap of geloofsvisie door te geven, nee, we proberen ons met hem of haar te verbinden. *We bewegen*

ons naar die gast. We proberen een relatie aan te gaan. Dat is vooral een houding van presentie, van aandacht geven, van luisteren en laten merken dat we zijn/haar vragen en/of problemen herkennen en erkennen, proberen te begrijpen en daarin de ander accepteren. We geven iemand zorg door te vragen naar wat de ander nodig heeft en ons daarop te richten.

Zorgzaamheid betonen bestaat uit een veelheid van taken, zoals het verzorgen van rust, activiteiten, maaltijden, gezelligheid en persoonlijke gesprekken. Voor de problemen en vragen van onze gasten hebben ook wij vaak geen antwoorden. Toch geloven we dat er, door het deel uitmaken van een helende gemeenschap, hoe eenvoudig en klein ook, iets van 'heel worden' begint. In ons huis is het voor veel mensen mogelijk om voor het eerst, of opnieuw, betekenisvolle relaties te leggen. Vaak is de gast het vertrouwen in persoonlijke relaties kwijt en wordt er hier (opnieuw) mee kennis gemaakt. We willen uitstralen, uitleven, dat we ervan overtuigd zijn dat God het bestaan van deze gast heeft gewild, er een bedoeling mee heeft en in dit vertrouwen (geloof) met hem of haar op weg gaan.

Heel worden heeft behalve met relaties ook te maken met wat tegenwoordig *healing environment* heet: het herstel wordt ook bevorderd door de rust die uitgaat van het rustieke gebouw en de locatie in de groene omgeving op het landgoed 'De Pietersberg' de bomen, planten, beekjes etc. Een omgeving die zich bij uitstek leent om te bewegen, om zelf ook in beweging te komen. En om dan ook eens, net als in het Evangelie (Mc.6:39) 'in het groene gras' te gaan zitten...!

3. De Bijbel

Kern waaruit we samenleven en werken is het "bronboek" van al het spreken over God: de Bijbel. Dat kwam hierboven al aan de orde vanwege het verhaal van de wachtende Vader. Maar dat geldt ook voor de voor ons werk richtinggevende geschiedenis van de Emmaüsgangers in Lc.24. We lezen dat zij gaandeweg hun hart bij elkaar hebben gelucht. Ze kwamen steeds meer op verhaal toen een metgezel, die zich bij hen had gevoegd, de woorden van de Heilige Schrift ter sprake bracht. Dat liep uit op een hartverwarmende Godservaring, een ontmoeting met de Heer!

Zo willen wij ook de woorden van de Heilige Schrift ter sprake brengen. Als reisgenoten, als metgezellen.

Ook al zijn de Bijbelverhalen van lang geleden, uit een andere cultuur etc., we proberen die verhalen te verbinden met ons eigen leven, hier en nu. Binnen het groepsprogramma doen we dat drie keer een uur in de week. Het gaat dan niet in de eerste plaats om een 'verstandelijke' lezing, analytisch, intellectueel kritisch, het gaat ook niet zozeer om een uitleg van de tekst. Nee, het gaat dan meer om een geestelijke of meditatieve lezing. We proberen ons te verplaatsen in de figuren uit die teksten en ons te laten raken door wat daar gebeurt. Om langzaam die teksten te proeven en te herkauwen. Om aangesproken te worden. Onze gasten komen vaak vanuit een chaos van stemmen, van anderen, van henzelf, van media en internet. Samenkomen rond Bijbelse teksten kan maken dat er in al dat tumult ook een andere stem wordt gehoord, die een vraag stelt bij al die andere stemmen. We kunnen dan leren stemmen

te onderscheiden. Gasten kunnen dan 'bij hun naam geroepen worden', aangesproken worden. Ze draaien vaak rond in een vastgelopen kring van problemen. Door daaruit 'weg te gaan' en een Bijbelverhaal binnen te gaan, gaan ze een andere wereld binnen, een andere werkelijkheid, die vragen stelt aan hun werkelijkheid. Ze kunnen dan ook, als in een spiegel, ontdekken dat vele mensen in de Bijbel met dezelfde vragen, angsten, zonden en twijfels worstelden als zij. En vaak ook geen antwoord kregen maar wel ontdekten dat God in Jezus hen nabij wil zijn. Dat Hij, met innerlijke ontferming bewogen, aanraakt wie tot Hem komt. En hen alle ruimte geeft: het is opvallend dat Jezus steeds de verantwoordelijkheid van de mensen respecteert. Zo doet Hij dat bij de man die al 38 jaar ziek is, als Hij vraagt: "Wil je gezond worden"? Hij vraagt naar wat wij willen! Je kunt, als je geraakt wordt door deze teksten, zelf ook geheeld worden en daardoor veranderen.

4. **Gebed, kapel, spiritualiteit**

Niet de verandering van plaats verschaft de nabijheid van God maar waar je ook bent, God komt naar je toe wanneer de herberg van je ziel in een zodanige staat is dat de Heer erin kan wonen.

Wanneer echter je innerlijk vol kwalijke gedachten is dan ben je ook op Golgotha of de Olijfberg even ver van God verwijderd als de heidenen. Het deelhebben aan de genade is afhankelijk van het geloof en niet van de plaats waar de gelovige zich bevindt.

(Gregorius van Nyssa, 334-394, in zijn protesten tegen pelgrimages en bedevaarten)

Lang hadden we geen aparte kapel, gebeds- of stilleruimte. Dat had o.a. te maken met het - protestantse - inzicht dat we God overal kunnen zoeken in ons huis. Toch hebben we ervaren dat het helpt om dat op een speciale plek te doen. Op vaste momenten en in vaste vormen. Het maakt duidelijk dat 'het gebed niet een kleine gewoonte is ergens aan de rand van het leven' maar dat het daarom gáát. Dat bidden even wezenlijk is als ademhalen.

Zoals een hinde smacht naar stromend water

Zo smacht mijn ziel naar U, o God

Psalm 42

We hebben de gewoonte ontwikkeld om dagelijks het programma te beginnen met een moment van stilte in onze kapel. Voordat we de dag ingaan God in de stilte te zoeken, een lied, een tekst, een korte gedachte, een moment van stilte, afsluitend in een gebed.

Bidden gaat niet 'vanzelf'. We zien het ook als onze taak een leerschool van gebed te zijn. In gemeenschap en in individuele contacten, in een persoonlijk leerproces.

Wanneer het erom gaat te groeien in een liefdevolle en onbaatzuchtige omgang met God is stilte, (Schrift)meditatie en gebed van groot belang. Voorwaarde om te kunnen mediteren en bidden is het hebben van een plek waar rust en stilte heersen. Vandaar een kapel die de gehele

dag open is, zodat er een stilte ruimte is om zich te concentreren op Schriftmeditatie en gebed. Die concentratie kan ook bevorderd worden door daar een kaars te laten branden, als teken van Gods licht! Vandaar dat kaarslicht als symbool onze Schriftmeditatie en ons gebed begeleidt. De concentratie op Jezus Christus kan óók bevorderd worden door het meditatief kijken naar de reproductie van een schilderij. Het meest bekende voorbeeld daarvan is het schilderij van Rembrandt over de terugkeer van de verloren zoon. Zo kunnen zowel de kapel als stilte ruimte, kaarslicht en reproducties van schilderijen en iconen behulpzaam zijn ons Gods realiteit en Zijn aanwezigheid op een dieper niveau bewust te worden. Deze symbolen zijn dus niet bedoeld om God naar ons toe te halen of om ze te aanbidden. Ze zijn ons behulpzaam ons Gods realiteit en nabijheid meer bewust te worden en dieper te ervaren.

Een man was aan het bidden en eerst dacht hij dat het gebed praten was.

Maar hij werd steeds stiller totdat hij uiteindelijk begreep dat bidden luisteren is,

(Kierkegaard)

5. Een huis voor pastorale begeleiding

In de kennismakingsgesprekken die we met mensen voeren als ze zich aanmelden proberen we samen met hen aan te geven wat de aanleiding voor hen is om een verblijf te overwegen. De meest voorkomende vragen betreffen: geestelijk en lichamelijk tot rust komen; afstand nemen van thuis of werk; hulp bij relatieproblemen (ook ouder-kind-relatie); verwerkingsproblemen; geloofs- en levensvragen; vragen rond eigen identiteit; behoefte aan dagstructuur; verdere hulpverlening; eenzaamheid; seksualiteit; overige lichamelijke of psychische problematiek; problemen rond arbeid of daginvulling; problemen rond wonen en onderdak hebben.

In de Herberg komen veel mensen die vastgelopen zijn door lichamelijke, sociale of psychologische factoren. Wat kunnen wij voor ze betekenen? Immers: ons huis is een pastoraal en diaconaal centrum, geen ziekenhuis, therapeutisch centrum of kliniek; het is ook geen maatschappelijk werk of therapeutische zorg. Met name de professionele gastenbegeleiders zijn daar wel voldoende mee bekend, maar hun expertise is een andere: Zij richten zich in hun begeleiding op een vierde dimensie: de existentiële of spirituele dimensie en de samenhang daarvan met die andere dimensies. Ook al is de directe aanleiding van het vastlopen geen duidelijk ervaren 'geloofsprobleem', veel problemen zijn wel met iemands geloofsleven verweven.

Voor alle helderheid: het is niet ons doel allerlei problemen terug te brengen tot geloofsproblemen. Dit is duidelijk te maken met het voorbeeld van relatieproblematiek. Uitgangspunt in het contact is bijvoorbeeld die ervaren relatieproblematiek. En het kan heel erg belangrijk zijn daarmee aan het werk te gaan bij maatschappelijk werk of in therapie. Dat zullen we dan ook zeker aanmoedigen en er naar verwijzen. Maar onze missie is een andere.

Want soms is het goed om eerst eens een poosje tot rust te komen en tot jezelf te komen. En, als het ware 'uit te zoomen'. Wie ben jij? In welke wereld leef jij? Onze invalshoek is ook een andere als die relatieproblemen ter sprake komen. Na vooral veel luisteren zou ook voorzichtig gevraagd kunnen worden naar: is er ook méér tussen jullie? Heeft God er ook iets mee van doen? Heeft Hij daarin ergens ook een plaats, tussen jullie? En welke? En is dat weleens anders geweest? Hoe zou je dat graag zien? Krijgt Christus' kruis en opstanding ook een plek in jullie relatie? Waar verlang je naar? Etc. Vragen die in andere vormen van hulp en begeleiding niet zo gauw aan bod komen, maar voor deze persoon wel heel belangrijk zijn! Verblijf bij ons kan zo meehelpen om voorwaarden te scheppen om eventuele andere (therapeutische) interventies een grotere kans van slagen te geven.

Als wij het hebben over 'pastoraat' bedoelen we daarmee: een ander gemeentelid helpen om in de unieke levenssituatie, waarin hij verkeert, Jezus Christus na te volgen.

Want bij onze gasten is de spirituele dimensie veelal ingevuld vanuit het christelijk geloof maar dat kan een onvolgroeid, een niet-volwassen geloofsbeleving zijn: niet geïntegreerd in het geheel van het leven en - omgekeerd - het leven niet geïntegreerd in het geloofsperspectief.

We hanteren in de Herberg dus een breed, 'bio-psycho-sociaal-spiritueel-perspectief' op ons mens-zijn. We richten onze aandacht op de volgende vier dimensies, die in onze visie met elkaar verweven zijn, waarbij de spirituele dimensie het kernprobleem is:

- *Lichamelijke dimensie*
 - Bijv. medicatie, sporten, fysiofitness, gezond eten, rusten, ontspannen, wandelen, fietsen. We stimuleren ook dat onze gasten in beweging komen
- *Psychologische dimensie*
 - Bijv. Thema ochtenden rond minicursus zelfvertrouwen
 - Persoonlijke gesprekken, m.b.t. geestelijke gezondheid
- *Sociale dimensie*
 - Werken in groepen
 - Bijbelgespreksgroep
 - Themaochtend
 - Sociale vaardigheden leren
 - Thuisituatie en context ('het systeem')
 - Contact met de plaatselijke geloofsgemeenschap, nazorg
- *Spirituele dimensie*
 - Persoonlijke gesprekken
 - Werken aan een geïntegreerd geloof
 - Bijbelbesprekingen
 - Dagopening/dagsluiting

De Herberg als pastoraal centrum betekent dus niet dat we ons alleen met 'geloofsproblemen' bezig zouden houden. Het gaat om problemen op allerlei terrein. De reflectie op het hele leven, vanuit het geloof, staat centraal. De individuele, persoonlijke, 'geestelijke' begeleiding van de gasten is daarvan een verbijzondering. Het zal, kijkend naar deze dimensies, duidelijk zijn dat alle medewerkers, vrijwilligers en professionals hieraan een bijdrage leveren. Tegelijkertijd willen we ons er, binnen het pastoraat van De Herberg, voor waken ons teveel op het terrein van de hulpverlening te begeven.

6. Geestelijke begeleiding als verbijzondering van de pastorale hulpverlening.

Zoals gezegd: De Herberg is in 2009 verzelfstandigd en een 'Pastoraal Diaconaal Centrum' geworden. Het 'Mission Statement' luidt als volgt: 'De Herberg wil als een verlengstuk van de christelijke gemeente een tijdelijk huis en geestelijke begeleiding bieden aan individuele gemeenteleden die, om wat voor reden dan ook, even afstand willen nemen van hun eigen woon/werksituatie en zich willen bezinnen op levensvragen. Daarbij kunnen psychosociale problemen een rol spelen'. Daaruit blijkt dat er sprake is van een verbreding. Ook van een zoeken naar een vorm van begeleiding, waarbij het accent minder ligt op psychosociale hulpverlening, maar meer op geestelijke begeleiding. Dat wil zeggen dat de vraag naar God in het doormaken van levensproblemen, de zoektocht naar Hem, geloof(servaring) en geestelijke ondersteuning nadrukkelijker aan de orde zullen worden gesteld.

Onder pastorale begeleiding verstaan wij (met G. Heitink): *'de geestelijke leiding die mensen geboden wordt, waardoor zij geholpen kunnen worden op grond van hun levensovertuiging hun eigen keuzen te bepalen en beslissingen te nemen en zo te groeien in een zelfstandig geestelijk functioneren'*. In geestelijke begeleiding gaat het letterlijk om *zielzorg*. Geestelijke begeleiding kun je zien als een bijzondere vorm van pastorale begeleiding. Intensiever dan in veel gemeentepastoraat mogelijk is. Wij brengen daarbij graag het Evangelie ter sprake en bidden en vertrouwen erop dat de Geest van God daarin naar ons, begeleider en begeleide, toekomt.

De kern van geestelijke begeleiding in de Herberg is als volgt te omschrijven: groeien in een liefdevolle en onbaatzuchtige omgang met God als hoogste Goed. Geestelijke begeleiding wil ertoe leiden dat wij in een vertrouwensvolle en liefdevolle overgave God leren liefhebben en dienen om Wie Hij is in Zichzelf. Om in die weg als toegift de kostbare ervaring op te doen dat de Here goed is. En zo waarachtige levensvulling te ontvangen.

Vastgesteld door het bestuur van Stichting De Pietersberg op 27 februari 2013